

คำสำคัญ : trihexyphenidyl / ความจำ / คุณภาพชีวิต / โรคจิตเภท

วิจัย สันติมาลีวรกุล : ผลของขนาดยา trihexyphenidyl ต่อระดับความจำและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยนอกโรคจิตเภท : การศึกษาแบบภาคตัดขวาง (EFFECTS OF TRIHEXYPHENIDYL DOSES ON COGNITIVE FUNCTION AND QUALITY OF LIFE IN OUT PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA : A CROSS-SECTIONAL STUDY) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผศ. ดร.มนัส พงษ์ชัยเดชา, ผศ. ดร. น้ำฝน ศิวะนาวิรินทร์ และ นพ. นรวิรุฬห์ พุ่มจันทร์. 107 หน้า. ISBN 974-464-498-2

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของขนาดยา trihexyphenidyl ต่อระดับคะแนนของความจำ 2) ศึกษาผลของขนาดยา trihexyphenidyl ต่อระดับคะแนนคุณภาพชีวิต และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดยา ระดับคะแนนความจำ ระดับคุณภาพชีวิต และอาการทาง anticholinergic จากการสุ่มตัวอย่างผู้ป่วย ณ สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร มีทั้งสิ้น 291 ราย แบ่งผู้ป่วยเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่ใช้ยา trihexyphenidyl, กลุ่มใช้ยาขนาด 2-5 มก./วัน และ กลุ่ม 6 มก.ขึ้นไป/วัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบทดสอบด้านความจำ Mini-Mental State Examination 2) แบบทดสอบ คุณภาพชีวิตฉบับองค์การอนามัยโลก ชุด 26 ข้อ 3) UKU Side Effect Rating Scale version Patient เพื่อวัดอาการทาง anticholinergic

ผลการวิจัยพบว่าในกลุ่มไม่ใช้ยา trihexyphenidyl มีคะแนนความจำ เป็นค่าลำดับเฉลี่ย 171.56 คะแนน ซึ่งสูงกว่ากลุ่มใช้ยา trihexyphenidyl 2-5 มก./วัน และ 6 มก.ขึ้นไป/วัน ที่มีค่าลำดับเฉลี่ย 136.42 และ 130.87 คะแนน ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ แต่กลุ่มใช้ยา trihexyphenidyl 2-5 มก./วัน และ 6 มก.ขึ้นไป/วัน มีคะแนนความจำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อคิดเป็นความเสี่ยงพบว่า ปัจจัยการใช้ยา trihexyphenidyl มีความเสี่ยงต่อการเกิดความจำบกพร่อง 2.32 เท่าของผู้ป่วยที่ไม่ใช้ยา (odds ratio=2.32; 95% CI=1.01-5.33; $p=0.046$) ขนาดยา trihexyphenidyl มีผลต่อระดับคะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคจิตเภท พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ย 84.05 คะแนน ในกลุ่มที่ได้รับยา 6 มก.ขึ้นไป/วัน ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับยา trihexyphenidyl ($p=0.015$) และ กลุ่มขนาดยา 2-5 มก./วัน ($p=0.041$) ที่มีคะแนนเฉลี่ย 89.57 และ 87.45 คะแนน ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนคะแนนคุณภาพชีวิตเฉลี่ยในกลุ่มขนาดยา 2-5 มก./วัน ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับยา ($p=0.298$)

ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดยา ระดับคะแนนความจำ ระดับคุณภาพชีวิต และอาการทาง anticholinergic ของผู้ป่วยโรคจิตเภทนั้น พบว่า ขนาดยา trihexyphenidyl สัมพันธ์กับระดับคะแนนความจำ ระดับคะแนนคุณภาพชีวิต และอาการทาง anticholinergic แบบ Spearman's correlation coefficient ที่ $\rho=-0.15$, $p=0.013$; $\rho=-0.12$, $p=0.039$ และ $\rho=0.25$, $p=0.000$ ตามลำดับ ส่วนระดับคะแนนคุณภาพชีวิตสัมพันธ์กับอาการทาง anticholinergic ที่ $\rho=-0.33$, $p=0.000$

ดังนั้นการใช้ยา trihexyphenidyl ในผู้ป่วยโรคจิตเภท ควรพึงตระหนักและติดตามการใช้ยาดังกล่าว เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทั้งทางด้านความจำ คุณภาพชีวิต และ อาการทาง anticholinergic

K 44351201 : MAJOR : CLINICAL PHARMACY

KEY WORDS: TRIHEXYPHENIDYL / COGNITIVE FUNCTION / QUALITY OF LIFE / SCHIZOPHRENIA

WICHAI SANTIMALEEWORAGUL : EFFECTS OF TRIHEXYPHENIDYL DOSES ON COGNITIVE FUNCTION AND QUALITY OF LIFE IN OUT PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA : A CROSS-SECTIONAL STUDY. THESIS ADVISORS : ASST. PROF. MANAT PONGCHAIDECHA, Ph.D., ASST. PROF. NUMFON SIVANAWIN, Pharm.D., BCPS , AND NORAWEE PUMCHAN, MD. 107 pp. ISBN 974-464-498-2

This cross sectional study was conducted to assess 1) the effects of trihexyphenidyl on cognitive function 2) the effects of trihexyphenidyl on quality of life and 3) the correlation among dose of trihexyphenidyl, cognitive function, quality of life and anticholinergic symptoms in schizophrenic patients. 291 patients were recruited from out patient department at Somdejchaophraya Psychiatric Instituted, Bangkok. All of patients were divided into 3 groups; non-trihexyphenidyl, 2-5 mg of trihexyphenidyl, and ≥ 6 mg of trihexyphenidyl/day group. The instruments used in this study were 1) Mini-Mental State Examination (MMSE) 2) WHO-quality of life-26 items and 3) UKU side effects rating scale version patient.

The results revealed that the levels of mean rank of MMSE scores in non-trihexyphenidyl group were 171.56 that was significantly higher than 131.42 in 2-5 mg/day and higher than 130.87 in ≥ 6 mg of trihexyphenidyl/day group. However, there was no significant difference between those in 2-5 mg/day and ≥ 6 mg of trihexyphenidyl/day group. Patients who had been taking trihexyphenidyl showed increased risk of cognitive impairment 2.32 times (odd ratio=2.32; 95% CI=1.01-5.33; $p=0.046$) higher than patients who did not use trihexyphenidyl.

The quality of life mean scores were significant lower in ≥ 6 mg of trihexyphenidyl/day group (mean=84.05) than 2-5 mg/day (mean=87.45; $p=0.015$) and non-trihexyphenidyl group (mean=89.57; $p=0.041$). However, there was no significant difference in quality of life scores between 2-5 mg/ day and non-trihexyphenidyl group ($p=0.298$).

The correlation among doses of trihexyphenidyl, MMSE scores, quality of life and scores of anticholinergic symptoms in schizophrenic patients was found. The doses of trihexyphenidyl had a significantly negative correlation with MMSE scores and score of quality of life, but had a positive correlation with score of anticholinergic symptoms with the Spearman's correlation coefficient (ρ) of -0.15 ($p=0.013$), -0.12 ($p=0.039$) and 0.25 ($p=0.000$) respectively. In addition, scores of quality of life had a negative correlation with scores of anticholinergic symptoms with the correlation coefficient -0.33 ($p=0.000$).

In conclusion, the findings suggest that use of trihexyphenidyl should be born in mind and monitored in order to avoid its effects on cognitive function, quality of life and anticholinergic symptoms